

Pitjor que certes bestioles!

Jordi Sedó

Escriptor i sociolingüista
www.escriptors.cat/autors/jordisedo

Fa poc més d'un parell de mesos, vaig llegir, a la revista *Science*, un article que em va cridar molt l'atenció. Se'n feia ressò l'*Ara*, per cert, uns dies més tard. Doncs bé, pel que sembla, en certs indrets boscosos de l'Amèrica Central, hi ha una espècie de ratolí (*Scotinomys teguina*) que es coneix popularment amb el nom de ratolí cantador d'Alston, que quan vol atraure la femella és capaç d'emetre crits complexos i únics, de tal manera que esdevenen reconeixibles un a un.

El neurocientífic Michael Long, de l'Escola Universitària de Medicina de Nova York, en va fer una observació, en virtut de la qual, va considerar que el cant d'aquestes bestioles podria tenir punts de contacte amb el llenguatge humà. Perquè el que més crida l'atenció de l'actitud d'aquests animalons és que no es trepitgen els discursos els uns als altres quan els emeten. És a dir que dos mascles tancats en gàbies diferents i contigües són capaços d'esperar que el seu company de captiveri acabi d'emetre el seu cant per a començar a emetre el propi, de tal manera que fa la impressió que conversen. I aquest fenomen extraordinari és allò que va donar peu a Long i al seu equip per començar a investigar si no podria ser que hi hagués algun punt de contacte genètic entre l'origen del llenguatge humà i aquesta espècie de ratolins, que podria ser-ne la base.

Lamentablement i sense tenir coneixements específics de neurologia, crec que puc donar a l'esforçat científic novaiorquès la solució definitiva. Només li cal escoltar qualsevol de les tertúlies radiofòniques o televisives que s'emeten cada dia a casa nostra. Comprovarà que, indubtablement, el llenguatge humà no té res a veure amb l'educació exquisida que, pel que sembla, mostren els ratolins d'Alston i podrà concloure que el seu estudi no té prou base per a continuar esmerçant-hi temps i diners.

Perquè la mala educació de què fan gala la majoria de tertulians o tertulianes –no pas tots, naturalment, però en tinc al cap uns quants de concrets–, quan exposen les seves opinions, és absolutament intolerable. Passa en tota mena de tertúlies. Potser en les de temàtica futbolística, més, però en les que tracten l'actualitat política o social déu n'hi do, també...

No és tan sols que s'interrompen sense mostrar cap mena de consideració pels arguments de l'altre, sinó que, en determinats moments dels debats, es produeix un guirigall de tal magnitud que resulta veritablement molest. En primer lloc, perquè l'espectacle que es produeix entre persones que se suposen civilitzades és francament lamentable. Però no és tan sols això, sinó que el mal educat que trepitja la veu d'un company de tertúlia no et permet sentir l'argument del que tenia l'ús de la paraula, un argument que potser t'interessava sentir com a oient! Però és que, a més, tampoc no et permet sentir el seu, que potser també t'interessaria...! A sobre, això, sovint comporta que el to de veu dels *con(?)tertulians* s'elevi cada cop més per tal de ser sentits i, quan els decibels surten, en excés, disparats contra a les parets de l'estança on et trobes, no pots per més que sintonitzar una altra emissora. Almenys, és el que faig jo.

A part d'això, no podem deixar d'esmentar certes desagradables actituds, com la d'algú que freqüenta tertúlies en mitjans i que té el costum de riure foteta davant les opinions dels altres, exhibint un aire de suficiència que resulta absolutament intolerable perquè posa de manifest que està convençut que es troba en possessió de la veritat absoluta revelada en exclusiva a la seva persona, gràcies a la seva superior capacitat d'anàlisi de la realitat. Si us plau, però què us heu cregut...?

Farien bé, els responsables de la contractació de tertulians, de bandejar-ne els que no observin respecte per la paraula dels altres i educació

Una altra tècnica que trobo detestable és la d'adreçar-se al tertulià d'opinió contrària en termes de "vosaltres", a través del qual s'infereix l'existència d'un "nosaltres", naturalment, més neutre i ponderat i, és clar, amb molta més raó: "vosaltres, els independentistes", "vosaltres, els unionistes", "vosaltres, els d'esquerres", "vosaltres, els de dretes"... Amb quin dret adscriuen un contertulià a un determinat grup? Com si les adscripcions ideològiques de cadascú fossin compactes i calgués assumir tota aquella ideologia sense matisos, incloent-hi tots els errors que s'hagin comès sota la seva bandera...! Però si un dels valors de les tertúlies és, precisament, el de primfilar i poder posar l'accent en el matís, la possibilitat d'autocrítica i la proposta d'esmena...!

I no diguem ja aquells que fan gestos despectius, utilitzen un to desconsiderat o, directament, insulten algun dels contertulians, coses absolutament intolerables que, fins i tot, haurien de prohibir emetre en horari apte per al públic infantil.

Jo comprenc que cadascú tingui ganes de fer valer els seus arguments –de fet, és per a això, que són allà– i que la intensitat del debat faci difícil, en ocasions, mantenir un autocontrol suficient per no perdre les bones formes. Però és que –perdonin, senyors tertulians– és que és per a això que els paguen. Perquè es comportin com a professionals i siguin capaços de contrastar els seus arguments amb els dels altres. No pas per a fer-los valer per damunt dels arguments dels oponents. A vostès, se'ls suposa una certa professionalitat del tertuli-

anisme, que és aquesta nova modalitat de periodisme que va fer fortuna arran de l'auge dels mitjans audiovisuals i que, darrerament, dona un tan alt rendiment. Per això, se'ls pot exigir –se'ls ha d'exigir– que es comportin adequadament. Si el que és més enriquidor de les tertúlies és precisament el contrast d'opinions oposades...! Però, és clar, si només s'hi senten crits o l'opinió del que és més capaç d'interrompre els altres, el debat no es produeix, la tertúlia deixa de tenir sentit com a tal i recorda tan sols una conversa de bar amb l'espetec de les fitxes de dòmino contra una taula de marbre com a música de fons.

La tertúlia, el debat, és un gènere certament amè i instructiu perquè permet a qui l'escolta modular les pròpies opinions i adquirir nous arguments per a refermar-les o, al contrari, per a formular-les de nou amb un plantejament diferent. Però quan els moderadors han de fer mans i mànigues perquè allò no s'assembla a una plaça de poble en dia de mercat, l'oient se sent decebut i enganyat. Quina llàstima, no poder escoltar l'opinió assossegada, assenyada i amb voluntat constructiva de persones a qui se suposa uns coneixements sobre un determinat tema...! I és que, en moltes ocasions, del que es tracta és de tot el contrari: abatre l'oponent, fer miques els seus arguments, si cal, impedint que els exposi clarament, i sortir victoriós de l'embat. I així, no anem enlloc.

MÍNIMES REGLES DE JOC EXIGIBLES

Per respecte a l'audiència, cal exigir, dels tertulians que s'hi dediquen professionalment, que respectin unes mínimes regles del joc que evitin que les tertúlies esdevinguin absolutament insuportables. I hi ha tertulians que, per ànsies de protagonisme, perquè es creuen més divins que cap altre o, simplement, per totalitarisme ideològic, són incapaços de fer-ho. Doncs, senyors, aquests tertulians, per més populars i cotitzats que siguin, haurien de ser despatxats del mitjà que sigui per manca de professionalitat. Jo, quan vull sentir crits i mala educació –que és mai–, sintonitzo Telecinco. De tertúlies amb aquest abrandament que darrerament és present als mitjans audiovisuals, no n'escolto ni una.

Farien bé, els responsables de la contractació de tertulians, de bandejar-ne els que no siguin capaços d'observar aquesta actitud professional que exigeix respecte per la paraula dels altres i educació per damunt de tot. Un moderador, sobretot si és ben educat, com és exigible, no disposa de prou eines per a conduir un debat pels camins escaients si els tertulians no es comporten professionalment. Que el moderador pugui fer la seva feina, doncs, depèn de qui els contracta. I si els tertulians mal educats comencessin a observar que se'ls deixa de convidar a certes tertúlies perquè no són capaços de moderar les seves formes, el conductor del debat tindria una feina molt més planera, els ciutadans no hauríem de suportar els espectacles que s'han de veure o sentir en determinats moments i el més interessant de tot: els tertulians bandejarrien l'estil barroer i prepotent de què solen fer gala alguns, cosa que augmentaria notablement la qualitat dels programes en què participen.

Molt em temo, però, que aquests moments de guirigall, més propis de Telecinco que no pas d'un mitjà seriós, també venen... I no vull pensar que, quan es contracta un determinat tertulià, com algun dels que tinc al cap, s'hi contracta també, de manera intencionada, la seva mala educació, el seu totalitarisme i la seva manca de respecte per l'opinió dels altres, perquè això dona un espectacle i un color a la tertúlia que, per molt lamentables que siguin, crida audiència i, per tant, publicitat i, per tant, ingressos.

Encara ens ressonen al cap les lamentablement cèlebres paraules de Josep Cuní perdent els papers, picant damunt la taula i repetint, impotent, aquell paradigmàtic "Prou...! Prou...!" Quina vergonya...!